

Jižní Chorvatsko

DALMÁCIE. Dalmácie zaujímá podstatnou část Chorvatského přimoří včetně ostrovů. Začíná v Černé Hoře, přes Dubrovnik, Makarskou, Split, Šibenik, Zadar až ke Karlobagu s pohorím Velebit. Dále k ní patří ostrovy a ostrůvky od Mljetu až po Pag a poloostrov Pelješac. Dalmácie je spravována čtyřmi župami a zeměpisně je rozdělena na tři části. Jižní Dalmácie – Dubrovačko-neretvanská župa, Střední Dalmácie – Splitsko-dalmatinská župa a Severní Dalmácie – Šibenská a Zadarsko-kninská župa. Ve starověku žili na východním pobřeží Jadranského moře Ilyrské kmeny. Mezi nimi zvláště vynikal kmen Dalmatů, jehož příslušníci získali vliv na uvedeném území. Prosluli svými sady, vinohrady a především získáváním soli z moře. Vhodné pobřeží jim záhy umožnilo, aby se stali dovednými mořeplavci a obchodníky. Za Římské říše docházelo k častým vojenským střetům, snahou bylo obyvatelstvo romanizovat. V 6.-10.století nad územím získala vliv Byzance. Od 10.století patří Dalmácie do Chorvatského království, později pod uherského krále. Benátská republika začala území spravovat od 14.století, v roce 1797 připadlo Rakousku. Jen krátkou dobu, za napoleonských válek, zde vládnu Francouzi. Po první světové válce se Dalmácie stala součástí Království SHS. Na začátku druhé světové války je jedním z teritorií chorvatské bánoviny. Od roku 1945 větší část území patří do Chorvatska a menší území bylo přičleněno k Černé Hoře. V roce 1995 malá část kolem města Neumu se stala součástí Bosny a Hercegoviny. Zvláštní postavení v oblasti zaujímal Dubrovnik, který po staletí si udržoval svoji samostatnost.

Jižní Dalmácie se svojí zeměpisnou šířkou; 43. stupeň severní šířky, je stejně položena jako ostrov Elba nebo jižní část Francie, ale klimatické podmínky jsou zde příznivější. Podnebí je mediteránské teplé, s horkým, suchým létem a mírnou zimou s častým deštěm. Koncem února zde začíná jaro s teplým a slunečním počasím. Velmi příjemný je podzim, vyhřáté moře ovlivňuje teplotu vzduchu společně s podzimními slunečními paprsky. I v měsíci říjnu se lze v moři koupat, voda dosahuje 20 °C, ale noci jsou vlhké a chladnější. Průměrný denní svit slunce je 7,3 hodiny, střední roční insolace 2665 hodin. V Dalmácii je sluneční svit až 300 dnů v roce. Roční srážky dosahují 1250 mm. Mírné rozdíly jsou mezi Dubrovnikem a Zadarem, kde v průměru bývá o stupeň °C méně. Počasí ovlivňují větry, nejčastější vítr je jugo - jihovýchodní, maestral - severozápadní a bóra - severovýchodní. Jaderské moře má v uvedené lokalitě velmi průzračnou vodu. Příčinou je velký obsah soli, který zde dosahuje 40 gramů na litr a členité skalnaté vápencové pobřeží. Průměrná roční teplota moře je 18 °C. V zimních měsících teplota moře povrch země zahřívá. Sníh je zde vzácností, ale jsou časté dešťové přeháňky. Naproti tomu v létě nejsou žádné srážky, převládá horké počasí, moře příjemně zmírňuje teplotu vzduchu a to hlavně v noci. Rozdíl hladiny moře mezi přílivem a odlivem je zde zanedbatelný kolem 40 cm a uskutečňuje se 2 x denně. Dalmácie je prostoupena Dinárskými horami, kde dominuje Biokovo s jeho nejvyšším vrcholem Sveti Jura 1762 m. Oblast je charakterizována zcela odlišným územím, kde se střídá absolutní pustina s měsíční krajinou Velebitu s desítkami vrcholů přes 1600 m a úrodnými poli a vinohrady, bohatou vegetací včetně horských dubových lesů, které opět přecházejí v holé vápencové skály. Nejúrodnější oblastí je delta řeky Neretvy, kde na zavlažovaných políčkách zemědělci sklízí úrodu několikrát do roka. Zde se daří i citrusovým plodům podobně jako na některých ostrovech. V Dalmácii pěstují kvalitní odrůdy vinné révy, na ostrovech se daří bylinkám i exotickému koření, které sem bylo v minulosti dovezeno. Čisté ovzduší prosycené solemi z moře, žádné chemické spady, vydatný sluneční svit, kvalitní dešťová voda, která se používá k vaření i k pití, zdravá strava včetně darů moře, připravovaná na olivovém oleji, domácí víno, nenáročný způsob života, to je základ dlouhověkosti obyvatel žijících na ostrovech. Dalmácie

se stala vyhledávanou oázou pro turisty, kteří zde naleznou všechny typy ubytování i zábavy a přívětivé hostitele.

Důležitá místa:

Bačinsko jezero. Jedná se o soustavu šesti navzájem propojených jezírek, která jsou mořem spojena kanálem. Při přílivu do jezer proudí slaná voda, ta se mísí se sladkovodní. V jezírkách žijí ryby sladkovodní i mořské. U jednoho z jezer je postaven kemp, voda v jezírkách má vždy o několik stupňů více než hladina moře. V letních měsících zde navečer počítejte s výskytem komárů. Bačinská jezera jsou nedaleko přístavního města Ploče u Jadranské magistrály.

Baška Voda. Známé turistické středisko na Makarské riviéře, hojně navštěvované českými rekreanty. Toto rušné letovisko nabízí ubytovací kapacity převážně v hotelích střední kategorie a v soukromí. K dispozici je i kemp. V sezóně se zde konají různé kulturní a zábavní akce. Rekreční objekty se rozkládají ve svahu pod Jadranskou magistrálou většinou ve vzrostlých borovicových porostech. Pláže jsou oblázkové a štěrkové, místy skalnaté. Obec byla založena v 18.století, má dva kostely /barokní a novorenesanční/ a přístav. Jméno původní rybářské vesnice se váže k silnému krasovému prameni, který vyvěrá u pobřeží v centru obce. Okolí láká k podvečerním vycházkám, cesty jsou lemovány bujnou středomořskou vegetací. Obec je vzdálená 5 km od Brely a 10 km od Makarské.

Biograd. Starobylé přímořské městečko v Severní Dalmácii vPašmanském zálivu 27 km od Zadaru. V minulosti sloužilo jako občasná sídlo chorvatských králů a biskupa. Ve 12.století zde byl korunován uherský panovník Koloman. Ve středověku bylo město několikrát ve válkách zničeno a již nikdy po obnově nezískalo původní výsostné postavení. Biograd na moru, nebo též Alba civitas – Bílé město, vyrostlo na původních základech ilyrské osady. Římské i středověké stavby se rozkládaly podél zálivu Bošana. Z původních stavebních památek se nedochovala ani jediná, jen zbytky zdí a základů antických objektů. Ze staršího období má město jen dva kostely. V místním muzeu je zachycen vývoj města, který doplňují bohaté nálezy historických předmětů a část expozice je věnována nákladu potopené benátské lodi ze 16.století, která byla nalezena a vyzdvížena před 35 lety u ostrůvku Gnalič. Dnes je Biograd jedním z oblíbených letovisek s dobře vybudovanou turistickou infrastrukturou. Hezké písčité pláže v zálivu Soline, bohatá vegetace s borovými porosty, pěkné koupání, bohatá loviště ryb, to vše využívá každoročně tisíce návštěvníků. Nedaleké ostrůvky Planac a Světa Katarina s majákem jsou častým cílem lodních výletů. Obec Filipjakov vzdálená 4 km SZ navazuje se svými nově vybudovanými rekreačními objekty na Biograd. Název letoviska pochází od zdejšího kostela v minulosti zasvěcenému sv. Filipu a Jakubu. Pěkné koupání nalezneme na blízkých ostrůvcích Babac a Frnič.

Biševo – ostrov. Ostrůvek s necelými 6 km² asi 8 km od Komiže /na ostrově Vis, kde si lze objednat přepravní loďku/. Na ostrově celoročně žije kolem 100 obyvatel zabývajících se rybolovem a zemědělstvím, na úrodných políčkách se daří pěstovat zeleninu, vinnou révu a olivy. V malých zátokách můžeme objevit nedotčené pláže. V 11.století byl na Biševu postaven benediktinský klášter. Později jej mniši opustili, jelikož jejich majetek a zásoby se staly častou kořistí pirátů. Přestěhovali se proto do lépe chráněné Komiže. Tuto dobu nám připomínají zříceniny kláštera a zachovalý kostel Sveti Silvestar. Ostrov mezi turisty proslul dvěma jeskyněmi. Medvinina spilja, kde ještě nedávno žili vzácní lachtani medvědí, kteří se však odstěhovali na nerušená skalní místa v Jadranském moři. Jeskyně je dlouhá asi 150 m a začíná u oblázkového břehu, který byl stejně jako jeskyně místem pobytu těchto již téměř

vyhubených živočichů. Druhou známou jeskyní se stala Modra spilja. Do útroh jeskyně lze vplout menším člunem nebo prostě vplavat. Uvnitř je nádherná akustika a pokud máte štěstí, místní houslista vám zahraje úryvek z některé slavné symfonie za tichého doprovodu pleskajících vln o skaliska. Na konci jeskyně je sifon, kudy před polednem pronikají sluneční paprsky, které se ve vodě lámou. Tělo pod vodou je v ten okamžik chvílemi stříbrné nebo zlaté a vše těsně nad hladinou tmavě fialové až modré. Sifon lze na nádech podplout do moře, odkud není problém /pro plavce/ doplavat k lodi zakotvené před vstupem do jeskyně.

Bol. Osamoceně položené pobřežní městečko na jižní straně ostrova Brač. Jih ostrova je hornatý, proto méně obydlený. Letovisko leží na úpatí Vidovy hory 779 m v úrodném úzkém pásu, kde se daří vinné révě a olivám. Přes moře jsou vidět obrysy protějšího ostrova Hvar. Přístav v Bolu v minulých dobách sloužil k zásobování lodí, dostatek potravin a pitné vody jej k tomu předurčil. Římské osídlení osady dokládají mnohé archeologické nálezy, v roce 827 byla zcela vypleněna. Při obnově byl v centru postaven hrad, který od 15. století po jeho úpravě sloužil dominikánům, jako klášter. Dnes se v jeho prostorách nachází muzeum s exponáty antických námořních nálezů, římského i raně-chorvatského stavebnictví a sochařství. Numismatická sbírka, církevní předměty a v obrazové části vzácný obraz Tintorettova Matka Boží s dítětem. V bolském přístavišti v renesančně-barokním paláci je nevelká umělecká galerie „Branislav Dešković“ kde se vystavují umělecká díla zastupující významné současné chorvatské moderní malíře a sochaře. Jedná se o fond třiceti obrazů a soch. V městečku žije 1100 stálých obyvatel, prázdninová střediska a hotely mají kapacitu 1500 lůžek a v privátních domech lze ubytovat až 2500 turistů. Asi 2 km západně od přístavu se nachází nejznámější jadranská pláž Zlatni rat /Zlatý mys/. Tento oblázkový mys vybíhá 630 m do moře, jeho žlutá barva a často se měnící špička podle větru a vln nám připomíná zahnutý roh. Drobné oblázky a písek se pod nohama propadají a mizí v hlubinách, aby je pak následná vlna opět přinesla a tělo pozvolna „za živa“ zasypaly. Mys je lemován hustými borovými lesy, kam se stovky návštěvníků uchylují k úkrytu před poledním sluncem. Mezi stromy mají surfaři nataženy sítě, kde přes den odpočívají a čekají na „svůj“ odpolední nebo večerní vítr. V okolí jsou několikakilometrové pláže s drobnými kamínky a možnosti podnikání výletů k zajímavým památkám. Letovisko nabízí svým hostům bohaté sportovní vyžití, 25 tenisových kurtů, /ústřední stadion má 1820 míst k sezení/, kopanou, potápění, surfing, košíkovou a další jiné sporty.

Brač – ostrov. Na jih od Splitu leží největší ostrov skupiny Středodalmatských ostrovů Brač s 395 km. Na tomto „Tlustém“ ostrově žije necelých 13.000 obyvatel, nejvíce jich je soustředěno v severní části, kterou odděluje Brački kanal od pevniny, jenž je i dobře přístupná. Jižní oblast je špatně dostupná pro pohoří, kde kraluje Vidova gora s 779 m, která je současně nejvyšším místem všech jadranských ostrovů. Brač má holé krasové hory, soutěsky, jeskyně a propasti, je tvořen kvalitním mramorem. V několika kamenolomech se těží tento světově žádaný stavební materiál, který se stal hlavním exportem z ostrova. Vegetaci určují borové lesy a macchie, v zemědělství vinná réva, višně, olivovníky, mandloně a místně i pomeranče. Na ostrově se zachovalo několik desítek historických památek. Správním střediskem se stala obec Supetar odkud je též lodní a trajektové spojení do Splitu. Menší lodě jezdí též z Makarske do Sumartinu. Ve vnitrozemí ostrova bylo postaveno mezinárodní letiště se sezónním provozem, ale pouze pro menší letadla. Nejznámějšími turisty vyhledávanými letovisky jsou obce Bol, Sutivan, Supetar, Splitska a Milna.

Brela. Čechy oblíbené moderní prázdninové letovisko v severní části Makarské riviéry pod příkrými svahy pohoří Biokova, mezi městy Omiš a Makarska. Hotely střední a vyšší kategorie zde nabízejí kompletní služby včetně kulturních a zábavných akcí. Některá střediska

mají bazény s mořskou vodou. Dlouhé oblázkové pláže, dělené skalisky jsou stíněny borovicovými porosty. Brela nebo též Donja Brela patří mezi dražší lázeňská letoviska v Dalmácii.

Cavtat. Starobylé městečko ležící na zeleném poloostrově Rat v jižní části Župského zálivu 18 km od Dubrovníka. Původně to byla ilyrská osada, v antické době se z ní stalo významné obchodní středisko. Řekové ji nazývali Epidaunos, v 7.století však byla zničena Slovy a Avary. Za někdejší Dubrovnické republiky, bylo město obnoveno a stalo se její významnou součástí. Dva přírodní zálivy sloužily jako přístavy a obranné hradby chránily republiku z jihu. K zajímavým dochovaným stavebním památkám patří renesanční knížecí palác /Knežev dvor/ ze 16.století, dnes je v něm museum. Kostel Sveti Vlaho z 15.století a barokový kostel z poloviny 17.století. Další zajímavou stavbou je mramorové mauzoleum Račićovy rodiny a palác šlechtického rodu Kabogů. V Cavtatu jsou krásné pláže a luxusní hotely, komfortní turistické služby v letovisku jsou však drahé. Z moře jsou viditelné na jeho dně rozvaliny původní řecké osady Epidauru.

Dubrovnik. Dubrovnik se nachází v nejjižnější části Chorvatska, v jižní Dalmácii, rozkládá se na pobřežním výběžku pod úpatím hory Srdlje - 412 m. Od severu je chráněn vápencovým pohořím Popovo polje. Severozápadním směrem je sedm Elafitských /Jelení o./ ostrůvků, tři z nich jsou obydlené (Koločep, Lopud, Šipan) a jihovýchodním směrem je ostrůvek Lokrum. Město stojí na lokalitě seismicky aktivní, poslední větší zemětřesení jej postihlo v dubnu 1979. Podnebí má velmi mírné s bohatou vegetací. Z krasových jevů má několik jeskyní, některé jsou chráněny jako přírodní památka. V zálivu nedaleko Dubrovníka vyvěrá pod skálou Sokol řeka Ombla, nebo též Rijeka Dubrovačka, je to nejkratší řeka v Chorvatsku. Její vody využívá místní elektrárna. Za Dubrovnické republiky poháněla několik mlýnů a řeka sloužila i jako zdroj pitné vody. Přes záliv se několik let buduje přemostění pro jadranskou magistrálu, čímž se zkrátí cesta do města o 20 km.

Koncem 7. století uprchlíci z nedalekého vypáleného řeckého města Epidaurus /dnešní Cavtat/ a slovanští poutníci zakládají město Ragusa /od r. 1919 Dubrovnik/. Zvláštní postavení si již ve středověku získal Dubrovnik a jeho okolí. Slované po krizi i následném hlubokém úpadku zabezpečili rozkvět města. Stali se velmi dobrými mořeplavci, řemeslníky a zdatnými obchodníky. Dubrovnik byl Benátkám nebezpečným konkurentem. Benátský senát přijal v 10. století usnesení, že bude každý pátek jednat o prostředcích, jak Dubrovnik zničit. V 11. a 12. století Benátská vláda svévolně stanovila obchodní cla na zboží dovážené nebo vyvážené z Dubrovníku, zasahovala i do politického života s cílem omezit jeho rozkvět. Dubrovnik si přesto zachoval samostatnost, musel však uznat svrchovanost Byzance nebo sicilského krále. V roce 1102, když bylo Chorvatsko připojeno k Uhrám personální unií, Dubrovnická městská republika zůstala samostatnou. V 13. až 15. století dosáhl Dubrovnik a jeho přilehlé državy největšího úspěchu a vedoucí postavení na pobřeží Jaderského moře. Kupci obchodovali s dobytkem, obilím, kožešinami, medem, látkami, zbraněmi, kořením a šperky. Obrovský význam měla výroba a obchod se solí. Dubrovnik se postupně stal bankérem balkánských feudálů, srbští králové i bosenští bánové zde měli v úschově svůj majetek. V Dubrovniku působilo několik profesionálních divadelních souborů, renesanční a komediální hry byly hrány i v chorvatštině. Dubrovnik se stal kulturním střediskem Jihoslovanů. Republika byla na svojí dobu velmi pokroková, měla svůj vlastní veřejný vodovod, nemocnice, lékárnu, nalezinec, starobinec a vydala hygienické předpisy.

Města a osady v okolí byly v minulosti střídavě pod vlivem Dubrovnické a Benátské republiky i Osmanské říše. Státní zřízení Dubrovnické republiky bylo ve své době

nejdemokratičtější. Zákonodárnou moc měla Velká rada a Malá rada moc výkonnou. Rady řídil kníže - rektor, volený pouze na jeden měsíc, aby nemohl uchvátit moc.

Pelješac a okolní ostrovy sloužily ve středověku k úkrytu pirátů, jejichž cílem často byly lodě plné zboží. Města na pobřeží se chránila pevnostmi a hradbami. Obranu proti pirátům a nevitáným vojskům financovalo město Dubrovnik, které mělo zájem na prosperujícím obchodě. Dubrovnik dokonce uzavřel tajné dohody o spolupráci s piráty z Omiše. Opevněný Ston se svými solivary na severozápadu a Cavtat na jihu chránily po staletí Dubrovnickou republiku před nepřítelem.

Od 16. století si Osmanská říše podrobila i dalmatské pobřeží. Jen Dubrovnik si uhájil svou samostatnost. V 17. století, v době svého největšího blahobytu, oblast postihlo katastrofální zemětřesení. Roku 1667 byla většina budov zničena a o život přišlo přes 5000 lidí. Po této katastrofě ztrácel Dubrovnik a jeho okolí na hospodářském významu v Dalmácii.

Samostatnost Dubrovnické republiky zanikla Napoleonovým tažením v roce 1806, kdy byla obsazena Francií. V té době byla i postavena vojenská pevnost na hoře Srdje. Nadvládu nad celou Dalmácií i Dubrovnikem získalo v r. 1814 Rakousko.

Dubrovnik v době vojenské krize v první polovině 90.let byl jugoslávskou armádou zcela izolován. Jugoslávská armáda z blízkých hor pravidelně odstřelovala město. Dělostřelecké granáty poničily mnohé historické budovy a vyžádaly si desítky lidských životů. Město bylo zásobováno lodní dopravou, ale často se i lodě staly terčem střel. Na hoře Srdje nad městem v bývalé vojenské francouzské pevnosti, která v té době byla přestavena na ubytovnu, skupina mladých lidí po celou válku bránila přístup ke strategickému bodu. Pevnost i lanová dráha byly zcela zničeny, přesto za podpory obyvatel města, kteří noc co noc přinášeli zásoby obráncům, vrchol před jugoslávskou armádou uchránili.

Dnes v Dubrovniku žije 33.000 obyvatel. Ne nadarmo se město nazývá „Perlou Jadranu“. Válečné škody na památkách byly za pomoci organizace UNESCO opraveny do původní krásy. Tolik stavebních a kulturních památek nemá žádné jiné město v Chorvatsku. K nejzajímavějším patří městská hradba z 8. až 17.století, které jsou 6 m široké a místy až 25 m vysoké. Opevnění s 15 věžemi s celkovou délkou hradeb 1940 m chrání město po celém jeho obvodu. Nejmhutnější baštou je válcová Minčeta, hradby jsou pro veřejnost přístupné. Do historického jádra města byl přístup jen přes dobře chráněné brány, /Pile vrata, Ploče vrata/ později byly otevřeny další vstupy. K prohlídce města je nejlépe si v některé informační kanceláři zajistit mapu města s popisem stavebních a kulturních památek, abychom navštívili například Knížecí palác, Městskou kavárnu, Onofriovu kašnu, františkánský klášter, klášterní lékárnu, gotický palác Sponza, muzea a další pamětihodnosti. Ve městě a jeho okolí je k dispozici řada hotelů všech kategorií, ubytoven, privátů, kempy a přístav pro jachty.

Dugi otok – ostrov. Dlouhý ostrov však není nejdelším ostrovem v Chorvatsku, jak jej název označuje. Na jeho ploše 115 km² žije 5500 obyvatel zabývající se především rybolovem a zemědělstvím. Dugi otok je největším ze Severodalmatských ostrovů s délkou 45 km a průměrnou šířkou 2,5 km s nejvyšším bodem 338 m. Správní místo po staletí zajišťuje osada Sali s 900 obyvateli, v minulosti se zde získávala z moře sůl. V obci Božava jsou skromnější rekreační podmínky, ale panenská příroda a klid na osamělých plážích je tou pravou hodnotou. Nedaleko vesnice Soline se nachází pěkná dlouhá písčiná pláž Saharun s majákem Veli rat , vysokým 41 m. Při jeho výstavbě bylo do stavebních materiálů přidáno více než 100.000 vajec. Přes padesát let je stavba vystavována rozmarům přírody, ale jeho pevnost

nebyla doposud narušena. V jihovýchodním cípu ostrova se zařezává hluboká zátoka Telašćica, největší přírodní přístav na jadranských ostrovech s délkou 10 km a průměrnou šířkou 1,5 km. Zátoka s přilehlými skalisky porostlými bujnou vegetací byla vyhlášena jako chráněný park, jehož součástí je i přírodní slané jezero Mir s plochou 0,23 km². Do jezera proudí podmořskými kanálky voda, která se vypařuje, ale sůl zůstává. Tím je jezero slanější než moře a voda vždy v něm o 5°C teplejší. Ještě před několika málo lety na ostrově nebyly asfaltové komunikace a tak byla příroda do dnes zachována v původní kráse. Lodní spojení s Dugi otokem zajišťuje lodní doprava ze Zadaru do obcí Božava a Sali.

Gradac. Znamé, českými turisty navštěvované letoviska asi 40 km jihovýchodně od Makarske. S tříkilometrovou pěknou pláží s drobnými oblázky zde na jihu začíná Makarská riviéra. Obec byla za druhé světové války v bojích zcela zničena. Jen nad vsí se tyčí zbytky středověkého opevnění a strážní věže ze 17.století. V obci lze nalézt zbytky římských staveb stejně tak i v blízké osadě Crkvina. Letovisko má velké hotelové komplexy, apartmány a možnosti ubytování v soukromí.

Hvar – ostrov. Patří mezi Středodalmatské ostrovy. Se svojí délkou 68 km je nejdelším Chorvatským ostrovem. V průměru dosahuje 5 km šířky, jen v západní části 11 km, celkovou rozlohu má 300 km². I když je velmi hornatý, /nejvyšší hora sv. Nikola 628 m/ na místních políčkách a kamenných terasách se pěstuje subtropické rostlinstvo, vinná réva, citrusy, olivovníky, svatojánský chléb a fikovníky. Hvar proslul pěstováním aromatických rostlin, na jaře, když vše rozkvetne je provoněn všemi bylinkami. Především fialové kvítky levandule v červnu zavoní ostrovem, domorodci ji stále sází ručně, jak před tisíci lety. Voňavé plátěné sáčky s touto usušenou bylinou jsou nejoblíbenějším suvenýrem, stejně tak i éterický levandulový olej. Kromě levandule najdeme na políčkách rozmarýn, tymián, šalvěj, majoránku a na vápencových svazích rozličné bylinky, jejichž čaje nás mají zbavit všech nemocí. Ostrov vyniká mírným podnebím s nejdelším slunečním svitem 2750 hodin za rok. Proto je zde několik hotelů nabízejících své služby turistům po celý rok. Nejznámějšími místy jsou města Hvar, Stari Grad, Jelsa a Vrboska. Vedle těchto turisticky exponovaných míst najdeme i nedotčenou přírodu, jeskyně s předhistorickými nálezy a kvalitní domácí víno v osadě Sveta Nedjelja. Přestože lesy byly v minulosti často postiženy požárem, vegetace se velmi rychle obnovuje. Ostrov má trajektové spojení z Makarské riviéry z obce Drevenik na Sućuraj a ze Splitu na Stari Grad, kde je upraveno přístaviště s novými komunikacemi spojující jednotlivá města. Hvar má spojení s Bračem, Visem, Korčulou a i mezinárodní lodní spojení. Jméno Hvar pochází od slova Pharos, to byl řecký název pro ostrov a město, které se v antické době nacházelo na místě dnešního Stari Gradu. Před jihozápadní částí ostrova jsou rozsety menší, částečně zalesněné ostrůvky Pakleni otoci. Pekelné ostrovy jsou pojmenovány podle smoly, která se získávala z místní borovice a používala se k nátěrům ponorů lodí a těsnění dřeva. Dnes písčité a štěrkové pláže slouží nudistům a skalnaté dno je zas vhodné k podmořskému rybolovu. Tuto lokalitu rádi využívají pro silný před létem jachtaři a surfaři

Hvar – město. Městečko na stejnojmenném ostrově v jeho jihozápadní části. Hvar zastupuje kulturně-historické dědictví Dalmácie, již ve 13.století převzalo pravomoci správního střediska ostrova. V té době byla postavena soustava opevnění, které se později několikrát zdokonalovalo. Město je rozložené kolem chráněné zátoky a na vyvýšenině nad mořem, kde též byl městský hrad, dnes tzv. Španělská pevnost napojující se na systém hradeb. Původně zde stála ve 4.století před našim letopočtem řecká osada Dimos, po dvou stoletích ji však ovládli Římané, Slované se zde začali usidlovat až koncem 7.století. Když roku 1420 ostrov připadl Benátkám, pro město nastal obrovský rozvoj. Přes zimní období v přístavu kotvila část benátské flotily a všechny projíždějící lodě zde musely zastavit a zaplatit patřičné obchodní

poplatky. Tím se stalo město nejbohatším v Dalmácii. Osmanské říši se však vliv města nezamlouval, v roce 1571 jej Turci přepadli a zcela vyplenili. Současné městské domy, paláce, kláštery, kostely a další stavby pochází z konce 16. století a následujících období. Převážná část zajímavých objektů byla postavena ve slohu pozdní gotiky a renesance. Nejznámější stavbou je Arzenál, postavený v roce 1579 přímo na molu přístavu, zde se opravovaly válečné lodě a budova sloužila i jako zbrojnice. V roce 1612 na podnět starosty Pietra Semitecola bylo přistaveno vrchní patro pro zřízení divadla. Divadlo patří mezi nejstarší v jihovýchodní Evropě, dnes objekt slouží jako galerie, kino, divadlo a tržnice. Ve starém jádru města na náměstí dominuje vedle Arzenálu katedrála sv. Štěpána /Sveti Stjepan/ zastupující směr renesance a baroka. Vedle katedrály se nachází biskupský palác. Ostrovy Hvar, Brač a Vis mají společného biskupa se sídlem na Hvaru. Město slaví svůj svátek, a to vždy 2.srpna na sv. Štěpána, ochránce hvarské biskupie. Městečko Hvar s přidruženými obcemi Brusje, Velo Grabje, Milna a Světa Nedjelja má 4500 stálých obyvatel. V roce 1868 bylo ve městě založeno první turistické sdružení „Hygienický spolek Hvar“ a zprovozněn první hotel. Dnes je město turistickým centrem ostrova s mnoha útulnými tavernami a vinnými sklípky. Na Hvaru se též celoročně zotavují nemocní s brontichidou, astmatem a různými alergiemi.

Uhrane. Obec s 300 stálými obyvateli na Makarské riviéře 18 km jihovýchodně od Makarske. Vesnice leží na malém poloostrově, disponuje s velkou kapacitou ubytování v soukromí i v hotelích. Turistům své služby nabízí mnoho restaurací a taverniček. Obec má dlouhou oblázkovou pláž, na jejíchž okrajích jsou borovicové porosty. Na centrální pláž asi 1 km dlouhou oběma směry navazují malé intimní plážičky oddělené skalisky. Na Igrane již zdaleka upozorňuje věž barokního kostela postaveného v 18. století, její zvony každé ráno vyzvánějí a vítají obyvatele do nového dne. V olivovém sadě nedaleko vesnice se dochoval románský kostelík Sveti Mihovilja z konce 11.století. Na Igrane východním směrem navazuje obec Živogošće, s hotelovým komplexem Nimfa, dobře známým i české klientele. Pod hotelem je pěkná, dlouhá oblázková pláž. Na okraji vesnice nad mořem stojí františkánský klášter z 18.století. Pod ním vyvěrá silný krasový pramen, který je pouze při přílivu zatopen. Vývěr byl již v antických dobách zasvěcen nymfě, jak to dokládá starý vytesaný nápis ve skále. Nad vesničkami vede jadranská magistrála, nad níž se vypíná pohoří Biokovo. Za necelou půlhodinku pomalé chůze lze přejít po místní spojovací komunikaci nebo pěšinami podél moře z jedné obce do druhé. Ostrov Hvar se nám odtud zdá, jako by byl na dosah.

Jelsa. Známé letovisko na severním pobřeží ostrova Hvar. V obci se nalézá několik hotelů střední a nižší kategorie. Nad oblázko-písečnou pláží Mina je uprostřed borovicového porostu stejnojmenný hotel. Na konci hluboké hrázemi a valy chráněné zátoky byl vybudován přístav odkud je v sezóně pravidelná doprava do města Bol. Místní osada byla založena v 15.století, do současné doby se dochovalo několik barokních domů a barokní kostel Sveti Ivan. Jelsa je spojena pobřežní cestou vedoucí kolem apartmánového hotelu Fontana a dále již jen vzrostlým borovicovým lesem s Vrboskou. Zde se lze ubytovat v Adriatic clubu, nebo zakotvit jachtu v moderně vybaveném přístavišti. Za zálivem byl vybudován naturistický kemp, z přístavišť z Jelsy i Vrbosky se též každodenně vypravují loďky na ostrůvek Začevo, kde jsou pěkné, nudisty oblíbené pláže. Po přepadení původní rybářské osady Vrboska v roce 1571 Turky, se obyvatelé rozhodli postavit unikátní opevněný kostel zasvěcený Panně Marii, jehož střecha se střílnami se dá i dnes po dohodě s místním správcem navštívit. V kostele, přestavěného do barokního slohu, Sveti Lovrinac se nachází sbírka kvalitních olejomalb Veronesa a Bassana z Benátek a Medoviče z Dubrovníka. Obě místa jsou vhodná ke strávení klidné dovolené, k výletům do nejbližšího okolí lze použít kola. Nedaleko Jelsy u Pitve byl vyražen úzký tunel na jižní stranu ostrova k obci Zavala, kde pod prudkými srázy lze nalézt

romantické samoty nabízející ubytování v těsné blízkosti moře. V okolí je mnoho nerušených míst vhodných ke koupání a podmořskému rybolovu.

Karlobag. Přímořské město, 90 km severozápadně od Zadaru, na rozhraní Chorvatského přímoří a Dalmácie. Z města lze podniknout výlety do krasových pustin Velebitu, nebo do vnitrozemí do městečka Gospič. Z Karlobagu vede trajektová linka do obce Pag na stejnojmenném ostrově. Od nepaměti zde byla důležitá obchodní stezka – Karolinina cesta, která spojovala moře, přímoří a vnitrozemí. Město získalo své jméno v 16. století, kdy došlo k jeho obnovení po expanzivních nájezdech Osmanské říše. V okolí jsou pozůstatky z římské doby, základy zdiva a náhrobky, nad městem lze nalézt rozvaliny dvou středověkých hradů. Město nemá žádné výrazné historické stavby, lze jej označit jako tranzitním místem.

Kašteli – 9 obcí Název pro skupinu sedmi obcí mezi Spletem a Trogiem. Jejich vznik se datuje od 16. století, kdy Osmanská říše uchránila další území a posunula své hranice až ke Splitu. Z obavy před další expanzí a uchránění svého majetku začala šlechta budovat po celém pobřeží soustavu hradů, opevněných zámků, padacích mostů, hradeb a dalších obraných staveb. Některá vznikala na ostrůvcích a i u přístavišť, přizpůsobených pro případ vylodění pomocné flotily. Později vedle hradů vznikaly zemědělské osady. Dnes na tomto území je soustředěna hustá zástavba obytných domů, ale i významné chemické průmyslové závody, cementárna a další podniky, které narušují životní prostředí. Kaštelský záliv, označovaný též jako Kaštalanska rivijera je jedním z ekologických problémů na pobřeží Jaderského moře. Přesto každoročně tisíce rekreantů zde tráví svou dovolenou, převážně ubytování v soukromí. Do skupiny obcí Kaštelů patří: Kaštel Štafilič, Kaštel Novi, Kaštel Stari, Kaštel Lukšič, Kaštel Sućurac, Kaštel Kambelovac, Kaštel Gomilica a dále k nim byly administrativně připojeny obce Nehaj-Resnik a Jugovinil. Přírodní úzká oblázková pláž prochází podél celé riviéry, místy byla uměle rozšířena a upravena, o sobotách a nedělích se často stává místem odpočinku i obyvatel ze Splitu. Nedaleko Kaštela Štafilič se nachází letiště pro Split, kde v sezóně přistávají i charterové lety z ČR.

Korčula – ostrov. Patří do skupiny Jihodalmatských ostrovů, rozkládá se na ploše 279 km², jeho délka 47 km a průměrná šířka 7 km jej řadí mezi větší jadranské ostrovy. Od poloostrova Pelješac je oddělen úzkým průlivem Pelješki kanál, jakoby byl pokračováním tohoto výběžku. Jeho většinou hornatý povrch, s nejvyšším vrchem Klupca 568 m je převážně zalesněný. V roce 1998 byly lesní porosty postiženy mohutným požárem trvající několik dní, popelem tehdy lehlo mnoho hektarů lesů. Ostrov má velmi příjemné podnebí a řadí se mezi místa s největším počtem hodin slunečního svitu v Chorvatsku. Korčulu založil podle legendy trojský hrdina Antenor ve 12. století před naším letopočtem. V Lombardě byla nalezena „lumbardská pšefizma“ jedná se o nejstarší doklad písemnictví na území Chorvatska. Několik století před Kristem se snažili Římané podmanit tento ostrov, podařilo se jim to až v roce 35 př.n.l. Podle starých písemných antických pramenů, již ve 4. století se na ostrově razily kovové peníze. Jméno ostrova vzniklo z latinského Coreyra Nigra – Černá Korčula, podle tmavých hustých lesů. Korčula byla vždy na svou dobu pokroková již v roce 1214 byl vydán Korčulský statut, který jako první v Evropě zakazoval obchod s otroky. Marco Polo slavný obchodník a cestovatel se měl na ostrově narodit a koncem 13. století se nedaleko jeho rodiště konala osudová bitva flotil mezi Benátkami a Janovem, které se zúčastnil. Rozkvět Korčuly přesto zajistili Benátčané, z této doby se dochovalo mnoho unikátních staveb a uměleckých děl. Většina obyvatelstva se zabývá zemědělstvím a rybolovem, část jich pracuje v cestovním ruchu, v průmyslu – stavba a opravy lodí, ale též v kamenolomech. O vínu z Korčuly je známo, že bylo podáváno již v antických dobách a svoji kvalitu si uchovalo do dnes, z míst jako Blata, Lombarda, Čarsko a Smokvičko Polje se vína pod různými jmény dodávají do

celého světa. Nejvýznamnější obce na ostrově jsou: město Korčula, Vela Luka a Lumbarda, Blato a Smokvica. Ostrov má trajektovou linku z přístavu Korčula - Dominče do Orebiče. Přístav Dominče je však vzdálen asi 45 minut chůze do centra města, pro pěší návštěvníky je nejvhodnější použít z Orebiče menší osobní loď, která má přístaviště přímo v městě. Další lodní spojení lze využít z Vela Luky, na ostrov jezdí i spoje ze zahraničí. Z Vela Luky je též pravidelné autobusové přímé spojení přes město Korčula se Zagrebem /Záhřeb/. Na Korčule je několik dobře vybavených hotelů s menšími plážemi. Kdo dává přednost domácímu prostředí, nedotčené přírodě, průzračnému moři, klidnému nerušenému soukromí, čerstvé místní zelenině a kvalitnímu vínu, pro něj je ostrov ideálním místem k pobytu.

Pelješac. Pelješac je druhým největším jadranským poloostrovem po Istrii. Leží 55 km severně od města Dubrovnik. S pevninou je spojen úzkou šijí 1 km širokou v oblasti Velkého a Malého Stonu, kde je i místo zlomu. Vznikl poklesem části Dinárské horské soustavy, kde moře zatopilo sníženiny, údolí mezi horskými pásmy. Tato oblast patří k seismicky nejaktivnějším v Chorvatsku. V září r. 1996 Ston postihlo silné zemětřesení, které poničilo většinu budov a vyžádalo si i oběti na životech. Vše nasvědčuje tomu, že jednou bude Pelješac ostrovem. Od pevniny zabíhá poloostrov do moře severozápadním směrem. Jeho délka je 66 km a šířka 3 až 7 km. Celková rozloha činí 355 km². Jižní pobřeží má otevřené moře, kde jsou dva větší ostrovy Korčula a Mljet. Hloubka moře je značně kolísavá až do několika set metrů. Severní část odděluje od pevniny záliv - Neretvanský kanál, kde již není tak velká hlubina. Severozápadním směrem je proslulý ostrov Hvar. Horstvo Pelješacu tvoří součást Dinarského krasu, skládá se z druhohorních vápenců, doprovázenými krasovými jevy. Škrapová pole, mělké závrtky, polje, jeskyně a propasti. Vyvinutý krasový systém měl i své prameny - vývěry, ale poklesem masivu dnes dochází k vývěrům pod hladinou moře. Typickým jevem pramenu do moře je jakoby „mastná“ voda, to se studená a teplá slaná voda míchá /vrulje/, v těchto místech bývá voda podstatně chladnější. Při potápění na mořském dnu lze objevit jeskyně i propasti a to v hloubce i několik desítek metrů. Při zemětřesení v roce 1996 ve Stonu se moře při pobřeží 20 km JV červeně zbarvilo. Po dva dny podmořskými prameny se dostával červený jeskyní jíl do moře. Nejvyšším bodem je vrch Sveti Ilija /svatý prorok Eliáš/ 961 m, vypínající se nad Orebičem. Hora město chrání před chladnými větry z vnitrozemí a zastaví mraky. Orebič bývá označován za nejteplejší místo na pobřeží. Poloostrov je převážně skalnatý, místy zalesněný. Pouze mezi masivy kopců jsou políčka, vinice a olivové háje. Na jižní straně poloostrova u vesničky Dingač jsou proslulé vinohrady, kde se na prudkých vápencových svazích rodí stejnojmenné víno. Nejznámějšími letovisky na Pelješacu jsou Žuljana, Drače, Sreser, Trstenik, Trpanj, Orebič, Viganj a Lovište. Vedle těchto prázdninových středisek najdeme malé osady s pěknými plážičkami, s klidem a domorodou atmosférou. Na poloostrově bylo postaveno jen několik málo hotelů a to ve Stonu, v Trpanji, v Orebiči a v Lovišti. Většinou se jedná o hotely střední a nižší kategorie, mnozí rekreanti však raději využívají ubytování v soukromí nebo v kempech.